

А.М. Зельницький, кандидат педагогічних наук, професор,
О.О. Мітягін, полковник,
Ю.І. Приходько, кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

ПРОБЛЕМА ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ТАКТИЧНОЇ ЛАНКИ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ПРОВЕДЕННЯ АТО

У статті на основі проведеного соціологічного дослідження із залученням офіцерів-слухачів першого курсу Національного університету оборони України - учасників антитерористичної операції виявлено особливості проходження ними військової служби до відрядження в зону АТО та безпосередньо в зоні АТО; проаналізовано основні складові набутого офіцерами-слухачами бойового досвіду; визначено рівень підготовленості офіцерів-слухачів до ведення бойових дій; встановлено структури (особистісні якості), що, на думку опитаних офіцерів, могли б сприяти підвищенню їх професійної компетентності.

Ключові слова: якість військової освіти, учасник АТО, бойові дії, рівень підготовленості, курсова підготовка, самовдосконалення.

Постановка проблеми. Досвід проведення антитерористичної операції (АТО) на сході України свідчить, що в підготовці офіцерів тактичної ланки управління мають місце певні недоліки, зумовлені низкою чинників, що пов'язані як із здобуттям ними первинної військової освіти у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ), військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів (ВНЗ), так і з подальшою їх службою у військах, проходженням курсової підготовки, особистісними якостями щодо підвищення власного військово-професійного рівня. У зв'язку з цим проблема забезпечення якості підготовки офіцерських кадрів на теперішній час набула особливої актуальності і потребує невідкладного розв'язання у теорії та практиці педагогіки вищої військової школи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблеми якості підготовки фахівців присвячено низку наукових праць вітчизняних і зарубіжних науковців (А. Алексюк, В. Беспалько, В. Кремень, С. Ніколаєнко, Н. Ничкало, Л. Одерій, В. Циба). Теоретичні та методологічні проблеми реформування системи військової освіти, удосконалення змісту освіти, моніторингу військової освіти, забезпечення якості підготовки військових фахівців [1; 3-6] знайшли відображення в публікаціях військових учених (А. Вітченко, А. Зельницький, В. Осьодло, Ю. Приходько, В. Телелим, І. Толок, О. Хміляр, В. Ягупов та ін.) і наукових дослідженнях [2]. Водночас, особливості ведення бойових дій на сході нашої держави висвітлили ряд проблем, що потребують ретельного вивчення, системного аналізу та комплексного вирішення на всіх ієрархічних рівнях у Збройних Силах України.

Виходячи з викладеного, у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського (НУОУ) центром воєнно-стратегічних досліджень (відділ військової освіти та науки) за організаційної підтримки Департаменту військової освіти та науки Міністерства оборони України у межах НДР “Моніторинг” проведене опитування офіцерів-слухачів першого курсу-учасників бойових дій в зоні АТО.

Метою статті є аналіз результатів проведеного опитування щодо готовності офіцерів тактичної ланки управління до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО.

Основні завдання дослідження:

1. З’ясувати особливості проходження військової служби офіцерами-слухачами до відрядження в зону АТО.

2. Проаналізувати відповідні складові набутого офіцерами-слухачами бойового досвіду в зоні АТО.

3. Дослідити рівень підготовленості офіцерів-слухачів до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО.

4. Виявити структури (особистісні якості), що, на думку опитаних офіцерів, могли б сприяти підвищенню їх професійної підготовленості щодо ведення бойових дій.

Метод дослідження – опитування думки офіцерів-слухачів НУОУ-учасників бойових дій в зоні АТО з використанням розробленого інструментарію.

Об’єкт дослідження – ведення бойових дій в зоні АТО.

Предмет дослідження – рівень підготовленості офіцерів тактичної ланки управління до ведення бойових дій в зоні АТО.

Виклад основного матеріалу (за результатами опитування).

Представлений матеріал містить чотири структурні блоки, що відображають результати відповідей на питання анкети:

1. Досвід військової служби респондентів на офіцерських посадах до прибуття в зону АТО

1.1. Скільки років тому Ви закінчили навчання у ВВНЗ тактичного рівня?: до 6 років – 3,7%; від 6 до 10 років – 35,2%; від 10 до 15 років – 44,4%; більш як 15 років – 16,7%.

1.2. Скільки разів за період офіцерської служби Ви отримували підвищення за посадою?

офіцери з досвідом служби до 6 років: 1 раз – 0,0%; 2 рази – 100%;

офіцери з досвідом служби від 6 до 10 років: 1 раз – 0,0%; 2 рази – 6,3%; 3 рази – 42,1%; 4 рази – 26,3%; 5 разів – 5,3%;

офіцери з досвідом служби від 10 до 15 років: 1 раз – 0,0%; 2 рази – 6,1%; 3 рази – 39,1%; 4 рази – 17,4%; 5 разів – 17,4%;

офіцери з досвідом служби більш як 15 років: 1 раз – 0,0%; 2 рази – 11,1%; 3 рази – 33,3%; 4 рази – 22,2%; 5 разів – 33,3%.

1.3. Скільки разів за період офіцерської служби Вас залучали до курсової підготовки (підвищення кваліфікації)?

офіцерів з досвідом служби до 6 років: жодного разу – 0,0%; 1 раз – 0,0%; 2 рази – 100%;

офіцерів з досвідом служби від 6 до 10 років: жодного разу – 68,3%; 1 раз – 21,1%; 2 рази – 5,3%; 3 рази – 5,3%; 4 рази та більше – 0,0%;

офіцерів з досвідом служби від 10 до 15 років: жодного разу – 41,7%; 1 раз – 29,2%; 2 рази – 12,5%; 3 рази – 8,3%; 4 рази – 8,3%;

офіцерів з досвідом служби більш як 15 років: жодного разу – 55,6%; 1 раз – 11,1%; 2 рази – 22,2%; 3 рази – 0,0%; 4 рази – 11,1%.

1.4. Чи відчували Ви потребу у підвищенні власної кваліфікації при призначенні на вищу посаду у військах (силах)?: так – 59,6%; ні – 40,4%.

1.5. Чи брали Ви участь у міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки?: так – 13,0 %; ні – 87,0 %.

1.6. З якої посади (та їй рівній) Вас було відряджено в зону АТО?: командир роти – 7,4%; заступник командира (НШ) батальйону – 44,9%; командир батальйону – 13,0%; інші посади (офіцер відділення, начальник групи, начальник відділення, начальник служби, начальник (ЗНШ, старший помічник начальника, офіцер) відділу (відділення), старший офіцер управління, офіцер штабу виду ЗС, заступник командира полку тощо) – 34,7%.

2. Особливості проходження військової служби респондентами в зоні АТО (відповіді на питання анкети).

2.1. На якій посаді Ви виконували обов'язки в зоні АТО?

на посадах, нижчих за посади до відрядження в зону АТО – 41,7%;

заст. ком. (НШ) батальйону – 25,9%;

командир батальйону – 9,3%;

на інших посадах – .....23,1%.

2.2. Протягом якого часу Ви діяли в зоні АТО?: до 1 місяця – 16,7%; від 1 до 3 місяців – 36,2%; більш як 3 місяці – 42,6%; інший термін – 5,6%.

2.3. За якою спеціальністю (спеціалізацією) Ви діяли в зоні АТО?: за отриманою у ВВНЗ – 50,0%; за суміжною тій, що отримана у ВВНЗ – 18,5%; за іншою – 31,5%.

3. Узагальнені дані щодо готовності опитаних офіцерів до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО представлені в таблиці 1. При цьому було запропоновано такі рівні власної підготовленості: “повністю підготовлений”; “частково підготовлений”; “скоріше не підготовлений, ніж підготовлений”; “зовсім не підготовлений”.

3.1 Відповіді респондентів за критерієм “Повністю підготовлений” розподілилися в межах від 7,7% до 40,4%.

З найбільшими значеннями щодо повної підготовленості офіцерів виявилися такі показники:

- здійснювати марш – 40,4%;
- збирати, перевіряти, узагальнювати та аналізувати інформацію для прийняття рішення – 38,5%;
- вирішувати побутові проблеми особового складу – 37,7%;
- віддавати бойові накази – 34,0%;
- організувати сторожову, похідну та безпосередню охорону підрозділу– 33,3%;

З найменшими значеннями щодо повної підготовленості офіцерів виявилися такі показники:

приймати рішення за умов недостатньої ясності бойової обстановки – 7,7%;

організувати надання первинної медичної та психологічної допомоги пораненим, травмованим та їх евакуацію – 7,8%:

вести бойові дії в оточенні – 12,0%;

вести переговори з місцевим населенням – 13,5%;

злагоджувати підрозділи, що укомплектовані, переважно, відмобілізованими військовослужбовцями в стислі терміни – 13,5%

3.2. За критерієм “Скоріше не підготовлений, ніж підготовлений” відповіді розподілилися в межах від 32,0% до 23,1%. Серед них – з максимальними значеннями виявилися такі показники (*таблиця 1*):

вести бойові дії в оточенні – 32,0%;

організувати надання первинної медичної та психологічної допомоги пораненим, травмованим та їх евакуацію – 29,4%;

вести (організувати) розвідку – 27,5%;

вести бойові дії в наступі – 27,5%;

організувати взаємодію з органами місцевої влади – 23,1%;

вести переговори з місцевим населенням – .....21,2%.

3.3. За критерієм “Зовсім не підготовлений” відповіді розподілилися, переважно, в межах від 8,2% до 5,8%. Серед них – з максимальними значеннями виявилися такі показники:

вести бойові дії в оточенні – 8,0%;

здійснювати протидію негативному інформаційно-психологічному впливу противника – 7,9%;

організувати надання первинної медичної та психологічної допомоги пораненим, травмованим та їх евакуацію – 5,9%;

згуртовувати військовий колектив на засадах патріотизму, відповідальності за виконання бойових завдань, взаємодопомоги, дисциплінованості – .....5,8%.

Таблиця 1.

Результати опитування офіцерів-слухачів НУОУ – учасників бойових дій в зоні АТО

№ п/п	Показники підготовленості офіцерів-слухачів НУОУ – учасників бойових дій в зоні АТО до виконання службово-бойових функцій	Рівень підготовленості до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО					Які структури (особистісні якості) могли б сприяти підвищенню Вашої підготовленості?				
		1. Повністір підготовлені	2. Частково підготовлені	3. Скоріш не підготовлені ніж підготовлені	4. Зовсім не підготовлені	5. Утрудню-ючі відповіді	1. ВВНЗ, ВІП ВНЗ	2. Війська (сили)	3. Система курсової п-ки	4. Самовдо-сконаленія	5. Утрудню-ючі відповіді
1.	Керувати підрозділом в умовах ведення бойових дій	22,6	60,4	11,3	3,8	1,9	34,4	34,4	20,3	7,8	3,1
2.	Вести (організувати) розвідку	21,6	47,1	27,5	2,0	2,0	35,6	35,6	20,3	6,8	1,7
3.	Вести бойові дії в обороні	27,5	64,7	7,8	0	0	33,9	37,1	21,0	8,1	0,0
4.	Вести бойові дії в наступі	15,7	54,9	27,5	2,0	0	35,5	40,3	16,1	8,1	0,0
5.	Вести бойові дії в оточенні	12,0	48,0	32,0	8,0	0	31,8	40,9	16,7	7,6	3,0
6.	Здійснювати марш	40,4	53,8	3,8	0	2,0	22,6	58,1	14,5	4,8	0,0
7.	Організувати сторожову, похідну і безпосередню охорону підрозділу	33,3	56,9	7,8	0	2,0	23,4	50,0	17,2	9,4	0,0
8.	Організувати надання первинної медичної та психологічної допомоги	7,8	56,9	29,4	5,9	0	31,7	30,2	31,7	4,8	1,6
9.	Вести переговори з місцевим населенням	13,5	59,5	21,2	5,8	0	23,1	20,0	35,4	21,5	0,0
10.	Організувати взаємодію з органами місцевої влади	17,3	55,8	23,1	3,8	0	19,7	24,2	33,3	18,2	4,5
11.	Організувати взаємодію з волонтерами, підрозділами тер. оборони	28,8	46,2	19,2	5,8	0	6,5	25,8	30,6	35,5	1,6
12.	Вирішувати побутові проблеми особового складу	37,7	56,6	3,8	1,9	0	12,5	45,3	14,1	25,0	3,1
13.	Збирати, перевіряти, узгальнювати та аналізувати інформацію	38,5	53,8	7,7	0	0	29,2	37,5	18,1	13,9	1,4
14.	Приймати рішення за умов недостатньої ясності бойової обстановки	7,7	67,3	21,2	3,8	0	24,2	37,9	24,2	10,6	3,0
15.	Приймати рішення за умов обмеженості часу	17,3	65,4	17,3	0	0	25,0	40,6	15,6	18,8	0,0
16.	Відавати бойові накази	34	60,4	5,6	0	0	34,8	40,9	12,1	12,1	0,0
17.	Зберігати психологічну стійкість в екстремальних ситуаціях	25,5	58,8	11,8	3,9	0	20,6	30,9	25,0	22,1	1,5
18.	Виконувати обов'язки за суміжною спеціальністю	15,1	73,6	9,4	0	1,9	22,4	35,8	31,3	9,0	1,5
19.	Виконувати обов'язки за посадою на ранг вищою	21,1	63,5	15,4	0	0	22,2	41,7	25,0	11,1	0,0
20.	Знагоджувати підрозділи, що укомплектовані відмобілізованим о/с	13,5	57,7	25	3,8	0	12,1	50,0	20,7	17,2	0,0
21.	Згуртовувати військовий колектив на засадах патріотизму, відповідальності	26,9	59,6	7,7	5,8	0	23,7	44,1	16,9	15,3	0,0
22.	Проводити індивідуально-виховну роботу з особовим складом	26,9	63,5	9,6	0	0	24,6	44,3	14,8	14,8	1,6
23.	Здійснювати протидію інформаційно-психологічному впливу противника	15,7	62,7	13,7	7,9	0	22,6	30,6	32,3	9,7	4,8

4. Узагальнені дані щодо структур (особистісних якостей), що більшою мірою могли б сприяти підвищенню професійної підготовленості офіцерів до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО, представлені в *таблиці 1*. Серед таких структур (особистісних якостей) визначено чотири основні: 1) ВВНЗ, ВВП ВНЗ – шляхом покращення якості освітньої діяльності; 2) війська (сили) – шляхом удосконалення бойової (оперативної) підготовки офіцерського складу; 3) курсова підготовка – шляхом систематичного залучення офіцерів на курси підвищення кваліфікації та оптимізації змісту і технологій навчання; 4) самовдосконалення – шляхом постійної індивідуальної роботи над підвищенням власного професійного рівня.

4.1. Серед показників з максимальними значеннями (%), що, на думку опитаних офіцерів, мають, здебільшого, формуватися у ВВНЗ, ними визначені такі: вести (організувати) розвідку – 35,6%; вести бойові дії в наступі – 35,5%; віддавати бойові накази – 34,8; керувати підрозділом в умовах ведення бойових дій – 34,4%.

4.2. Серед показників з максимальними значеннями (%), що, на думку опитаних офіцерів, мають переважно формуватися у військах (силах), ними визначені такі:

здійснювати марш – 58,1%;
злагоджувати підрозділи, що укомплектовані, переважно, відмобілізованими військовослужбовцями в стислі терміни – 50,0%;
вирішувати побутові проблеми особового складу –..... 45,3%;
проводити індивідуально-виховну роботу з підлеглим особовим складом в умовах бойових дій –..... 44,3%;
згуртовувати військовий колектив на засадах патріотизму, відповідальності за виконання бойових завдань, взаємодопомоги, дисциплінованості – 44,1%;

4.3. Серед показників з максимальними значеннями (%), що, на думку опитаних офіцерів, мають, здебільшого, формуватися в період проходження курсової підготовки, ними визначені такі:

вести переговори з місцевим населенням – 35,4%;
організувати взаємодію з органами місцевої влади – 33,3%;
здійснювати протидію негативному інформаційно-психологічному впливу –.....32,3%;
організувати надання первинної медичної та психологічної допомоги пораненим, травмованим та їх евакуацію –.....31,7%;
виконувати обов'язки за суміжною спеціальністю –.....31,3%.

4.4. Серед показників з максимальними значеннями (%), що, на думку опитаних офіцерів, мають, здебільшого, формуватися в процесі самовдосконалення, ними визначені такі:

організувати взаємодію з волонтерами – 35,5%;
вирішувати побутові проблеми особового складу – 25,0%;
зберігати холонокровність та психологічну стійкість в екстремальних ситуаціях бою – 22,1%;
вести переговори з місцевим населенням – 21,5%;
приймати рішення за умов обмеженості часу – .....18,8%.

Аналіз результатів опитування.

Аналіз результатів опитування зведено у чотири блоки:

1. Особливості проходження військової служби офіцерами-слухачами до відрядження в зону АТО.

1.1. Досвід військової служби на офіцерських посадах переважної частини опитаних офіцерів (79,6%), що діяли в зоні АТО, становить від 6 до 15 років.

1.2. Більшість опитаних офіцерів (від 73,7% до 88,8%) отримувала підвищення за посадою під час проходження служби три і більше разів.

1.3. Участь у міжнародних операціях з підтримання миру та безпеки брали 13,0% опитаних офіцерів.

1.4. До відрядження в зону АТО близько 60% опитаних офіцерів обіймали посади командира (заступника, начальника штабу) батальйону (дивізіону) та їм рівні.

1.5. Більш як половина опитаних офіцерів (55,2%) з досвідом служби від 6 до 15 років не залучалися до проходження курсової підготовки, хоча близько 60,0% з них, як свідчать результати дослідження, відчували в цьому нагальну потребу.

2. Особливості проходження військової служби офіцерами у зоні АТО.

2.1. Під час виконання службово-бойових функцій в зоні АТО посади командира (заступника, начальника штабу) батальйону (дивізіону) обіймали 35,2% опитаних офіцерів по відношенню до аналогічного показника – близько 60% – у мирний час.

2.2. Термін виконання службово-бойових функцій в зоні АТО переважної більшості опитаних офіцерів (78,8%) становить від 1-го до 3-х і більше місяців.

2.3. За отриманою у ВВНЗ спеціальністю (спеціалізацією) діяли в зоні АТО 50,0% з числа опитаних офіцерів.

2.4. Понад 40% опитаних офіцерів обіймали посади нижчі за посади до відрядження в зону АТО – відповідно до ситуативної доцільності ведення бойових дій.

3. Рівень підготовленості респондентів до участі в бойових діях у зоні АТО.

3.1. *Повністю підготовленими* до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО за окремими показниками з максимальними їх значеннями вважають себе від 33,3% до 40,4% офіцерів.

3.2. *Частково та зовсім не підготовленими* за показниками з максимальними сумарними значеннями, що безпосередньо стосуються ведення бойових дій у зоні АТО, вважають себе від 25% до 40% опитаних офіцерів (вести бойові дії в оточенні, в наступі, вести розвідку тощо).

4. Узагальнені дані щодо структур (ВВНЗ; війська, сили; курсова підготовка); особистісних якостей (самовдосконалення), що більшою мірою могли б сприяти підвищенню професійної підготовленості офіцерів до виконання службово-бойових функцій в зоні АТО.

4.1 Розподіл відповідальності, на думку опитаних офіцерів, між ВВНЗ і військами (силами) щодо формування професійної підготовленості військових фахівців за показниками із максимальними значеннями (у %), що близькі або збігаються між собою такий:

- вести (організовувати) розвідку (ВВНЗ/ війська, сили) – 35,6% / 35,6%;
- вести бойові дії в наступі (ВВНЗ/ війська, сили) –.....35,5% / 40,3%;
- вести бойові дії в обороні (ВВНЗ/ війська, сили) –.....35,5% / 40,3%;
- віддавати бойові накази (ВВНЗ/ війська, сили) –.....34,8% / 40,9%;
- керувати штатним підрозділом в умовах ведення бойових дій (ВВНЗ/ війська, сили) –.....34,4% / 34,4%;
- вести бойові дії в оточенні (ВВНЗ/ війська, сили) –.....31,8% / 40,9%.

Кількісні значення (у %) решти показників, представлених за результатами опитування в *таблиці 1*, свідчать про пріоритети у формуванні професійної підготовленості офіцерів саме у військах (силах) по відношенню до інших структур.

4.2. Серед показників з максимальними значеннями (у %), що, на думку опитаних офіцерів, мають, здебільшого, формуватися у військах (силах), ними визначені такі:

- здійснювати марш – 58,1%;
- злагоджувати підрозділи, що укомплектовані, переважно, відмобілізованими військовослужбовцями в стислі терміни – 50,0%;
- вирішувати побутові проблеми особового складу –..... 45,3%;
- проводити індивідуально-виховну роботу з підлеглим особовим складом в умовах бойових дій –..... 44,3%;
- згуртовувати військовий колектив на засадах патріотизму, відповідальності за виконання бойових завдань, взаємодопомоги, дисциплінованості – .....44,1%.

4.3. Серед показників з максимальними значеннями (%), що, на думку опитаних офіцерів, мають, здебільшого, формуватися в період проходження курсової підготовки, ними визначені такі:

- вести переговори з місцевим населенням – 35,4%;
- організовувати взаємодію з органами місцевої влади – 33,3%;
- здійснювати протидію інформаційно-психологічному впливу противника – 32,3%;
- організовувати надання первинної медичної та психологічної допомоги пораненим, травмованим та їх евакуацію –.....31,7%;
- виконувати обов'язки за суміжною спеціальністю –.... 31,3%.

4.4. Серед показників з максимальними значеннями (у %), що, на думку опитаних офіцерів, мають, переважно, формуватися в процесі самовдосконалення, ними визначені такі:

- організовувати взаємодію з волонтерами – 35,5%;
- вирішувати побутові проблеми особового складу – 25,0%;
- зберігати холонокровність та психологічну стійкість в екстремальних ситуаціях бою – 22,1%;
- вести переговори з місцевим населенням – 21,5%;

приймати рішення за умов обмеженості часу – .....18,8%.

Значущість структурного показника “Курсова підготовка” в підвищенні власного професійного рівня офіцерів за більшістю оцінених респондентами критеріїв по відношенню до значущості структурного показника “Самовдосконалення” є в 2-3 рази вищою, що свідчить про таке: у ВВНЗ та військах (силах) не вдалося прищепити стійки навички щодо підвищення офіцерами власного професійного рівня шляхом самоосвіти.

Висновки. Аналіз досвіду щодо участі офіцерів тактичної ланки управління в зоні бойових дій на сході України (за результатами проведеного опитування) свідчить про певні недоліки в підготовці військових фахівців, що зумовлені низкою чинників. Основними серед них є такі: пониження значення практичної складової професійної підготовки майбутніх офіцерів у ВВНЗ з використанням сучасного озброєння та військової техніки; приділення недостатньої уваги протидії інформаційно-психологічному впливу противника; відсутність дієвої системи моніторингу як складової управління якістю підготовки військових фахівців; недостатня ефективність індивідуальної підготовки офіцерів у військах, курсової підготовки, а також низька вмотивованість офіцерів до самоосвіти та самовдосконалення протягом служби.

Перспективними напрямками подальших досліджень щодо якості підготовки офіцерських кадрів слід вважати такі: проведення соціологічних досліджень із залученням до опитування більш широкого кола учасників бойових дій в зоні АТО; врахування результатів аналізу соціологічних досліджень при розробленні нового покоління стандартів вищої військової освіти; посилення ролі зворотного зв'язку в системі забезпечення якості підготовки військових фахівців з використанням відгуків на випускників ВВНЗ з військ.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Зельницький А.М.* Вища військова освіта – проблеми гарантування якості // Вісник Національного університету оборони України. – № 1 (26). – 2012. – С. 23–25.
2. Звіт про науково-дослідну роботу “Управління якістю підготовки військових фахівців з вищою освітою для Збройних Сил України” (шифр – “Якість – 2011” (заключний). Т.2. – Київ: НУОУ, 2011 – 338 с.
3. *Телелим В.М.* Система військової освіти: протиріччя розвитку, напрями та шляхи реформування / Ю.І. Приходько // Наука і оборона. – К.: МО України. – 2012. – № 4. – С. 42–49.
4. *Телелим В.М.* Зміст військової освіти: системний аспект / Ю.І. Приходько // Науковий вісник Чернівецького університету: Педагогіка та психологія. – 2013. – Випуск 643. – С. 144–153.
5. *Телелим В.М.* Моніторинг в системі підготовки військових фахівців / Ю.І. Приходько // Збірник наукових праць Військового інституту КНУ ім. Т. Шевченка. – К.: ВІКНУ, 2014. – Вип. № 45. – С. 136–145.

6. Толоч І.В. Якість військової освіти як система і технологія / Ю.І. Приходько // Збірник наук. праць “Військова освіта”. – К., 2012. – № 2(26). – С. 185–194.

А.Н. Зельницкий, кандидат педагогических наук, профессор,
О.А. Митягин, полковник,
Ю.И. Приходько, кандидат педагогических наук, доцент
Национальный университет обороны Украины имени Ивана Черняховского

ПРОБЛЕМА КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ ОФИЦЕРОВ ТАКТИЧЕСКОГО ЗВЕНА УПРАВЛЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ ПРОВЕДЕНИЯ АТО

В статье на основе проведенного социологического исследования с привлечением офицеров-слушателей первого курса Национального университета обороны Украины-участников антитеррористической операции определены особенности прохождения ими воинской службы до откомандирования в зону АТО и непосредственно в зоне АТО; проведено анализ основных составляющих приобретенного офицерами-слушателями боевого опыта; выявлен уровень подготовленности офицеров-слушателей к ведению боевых действий; установлены структуры (личностные качества), которые, по мнению опрошенных офицеров, могли бы способствовать повышению их профессиональной компетентности.

Ключевые слова: качество военного образования, участник АТО, боевые действия, уровень подготовленности, курсовая подготовка, самоусовершенствование.

A. Zelnytskiy, PhD in pedagogics, professor
O. Mitiahin, colonel
Y. Pryhod'ko PhD in pedagogics, associate professor
National Defense University of Ukraine named after I. Cherniahovsky

THE PROBLEM OF TRAINING OF TACTICAL-LEVEL GOVERNANCE OFFICERS IN THE CONTEXT OF ANTI-TERRORIST OPERATION

The article deals with the features of military service prior to duty journey to the area of antiterrorist operation and directly in this area on the basis of conducted sociological research involving officers first year students of National Defense University of Ukraine participating in anti-terrorist operation; the main components acquired officer trainees combat experience are analyzed; the level of preparedness officers audience for combat is defined; structures (personal qualities), which, according to respondents officers, could enhance their professional competence are set.

Key words: quality of military education, participators in anti-terrorist operation, level training, course training, self-improvement.